

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECC

Mir na vzhodu

Mednarodna politika sovjetov zabeleži veliki uspeh. Dočim se je pred leti snoval blok baltičkih držav, ki naj bi bil pod vodstvom Poljske, imamo danes pred seboj celo vrsto prijateljskih pogodb, ki jih je sklenila Rusija s posameznimi baltičskimi državami pretežno v svoj prid. Prvotna zasnova, ki je imela svoj izvor v francoskem generalnem štabu, je imela nekako ideološko podlago: idejo obrambe Evrope in zapadne kulture pred navalom boljševizma. Namesto tega se je sedaj Rusiji posrečilo ta barjero podreti in navezati posamezne baltičske države nase s trdnimi vezmi skupnih gospodarskih interesov. Poljska, ki se je trudila, da ustvari solidaren blok od Baltika do Črnega morja, je menila, da bo mogla s takšnim mogočnim orožjem v rokah prisiliti sovjete, da sklenejo s svojimi sosedi modus vivendi pod najugodnejšimi političnimi in gospodarskimi pogoji za poljsko-baltičski blok. Poljska diplomacija si je zamislila način postopanja tako, da bi Rusija sklenila pogodbo z baltičskim blokom kot enoto; pozneje bi se bila zadovoljila tudi s pogodbami, ki bi jih bila Rusija sklenila in istočasno ratificirala z vsako baltičsko državo posebej, vendar pa bi bile morale te pogodbe imeti mutatis mutandis enako besedilo. Vse te pogodbe bi morale garantirati tako Poljski in Romuniji kakor baltičskim državam njihove sedanje meje.

Pršlo pa je popolnoma drugače. Ruska diplomacija je spretno izrabila gospodarske težave in potrebe svojih sosedov v to, da je sklenila garancijske pogodbe s posameznimi državami sosedami po načelu divide et impera. Na ta način je dosegla, da je vsaka pogodba neodvisna od druge in da se vsaka glasi drugače. Tako na primer se je Rusija obvezala, da bo spoštovala obstoječe meje samo napram Finski, dočim tega napram Poljski in Estoniji ni storila. Pač pa se je obvezala, da ne bo podpirala Nemčije, ako bi le-ta napadla Poljsko. Dočim sta se Rusija, Latvija in Estonija obvezale, da ne bodo druga napram drugi izvajale finančnega in gospodarskega bojkota, pa ta določba v pogodbah s Poljsko in Finsko manjka. Vidimo torej, da so razlike med posameznimi pogodbami v nekaterih oziirih precej bistvene, kakor je to pač odgovarjalo ruskim interesom.

Pogodbe se tudi niso podpisale istočasno niti ni hotela Rusija vedeti o principu, katerega je forsirala francoska diplomacija, da sme vsaka baltičska država podpisati garancijski pakt z Rusijo samo pod tem pogojem, če sklenejo podoben pakt s sovjeti tudi vse ostale sosedne. Pogodba s Finsko je bila podpisana že 21. januarja tega leta, z Latvijo 9. februarja, z Estonijo 5. maja, s Poljsko 24. julija, z Romunijo pa sploh še ne. To se pravi, da bo morala Romunija skleniti garancijski pakt z Rusijo pod mnogo neugodnejšimi pogoji, nego bi jih dobila, ako bi se bila s sovjeti domenila prej, in čisto izključeno je, da bi se sovjeti sedaj obvezali, da priznajo Besarabijo Romuniji, ampak se bodo k večjemu obvezali na začasno spoštovanje miru in obstoječega stanja ob Dnjestrju.

Antiboljševiška barjera od Baltičkega do Črnega morja se je torej podrla. Virtualno je bila podminirana že takrat, ko so zapadne veslele začele sklepati v prid zapadnega kapitalizma trgovinske pogodbe z Rusijo, dočim naj bi male države na Vzhodu branile pred boljševiki »krščansko« kulturo evropske in ameriške družbe. Na drugi strani pa se je tudi v Rusiji precej omilil prvotni naivni komunizem, ki danes sklepa že zelo dalekosežne kompromise s principom individualističnega gospodarstva. Če danes Indija niti svojim dominionom ne more storiti te usluge, da bi omejila uvoz ruskih poljedelskih produktov, ki tvori silno konkurenco avstralskemu in južnoafriškemu pa kanadskemu izvozu, čemu naj bi potem Poljska in baltičske države bile tako idealno postrtovalne, da bi v kvar svojem gospodarskemu življenju branile takozvano zapadno kulturo pred azijskim barbarstvom?

Ker sovjeti čisto dobro vedo, da Evropa idealne vrednote vedno žrtvuje dobri kupčiji, so lahko prisilili baltičske države k pogodbam, ki pomenijo predor antiboljševiške fronte, tembolj, ker je gospodarska solidarnost Rusije z njenimi sosedami spričo sedanje svetovne gospodarske krize postala neobhodna nujnost. Baltičske države postajajo tembolj odvisne od ruskega trga, čimbolj zastaja izvoz njihovih industrijskih proizvodov na zapad. 35 do 40 odstotkov latvijskega izvoza industrijskih produktov se izvažajo v sovjetsko Rusijo in od pozitivne tega izvoza je odvisno tudi mižanje števila brezposelnih v Latviji. Isto velja za Finsko, ki ne more danes oddajati toliko svojih produktov v Nemčijo in Anglijo, kakor bi rabila ta aktivnost svoje trgovinske bilance. Treba je pomisliti, da bi Finska lahko oddajala v Rusijo najmanj za 150 milijonov finskih mark blaga, če bi njeni odnošaji do Rusije bili tudi v političnem oziru normalni. Sedaj, ko ima pogodbo s sovjetsko Rusijo, so se ruska naročila na čolne, motorne čolne in poljedelske stroje pa tudi na agrarne produkte močno zvišala.

Nezaupanje med državami na vzhodu Evrope se je umaknilo treznemu gospodarskemu duhu, ki v Rusiji vidi predvsem kupca in dobavljalca, ne pa kakor prej, samo nevarnega nasprotnika. K temu pa ni pripomogla samo gospodarska stiska baltičskih držav, ampak, če hočemo govoriti po pravici, tudi gospodarske težave, ki so se pojavile in se še nadalje bolj množijo v sovjetski Rusiji. Na drugi strani pa se mora tudi pomisliti, da je Rusija ogrožena od japonske ekspanzije na Daljnem Vzhodu in da je zaradi tega primorana, da išče prijateljstva svojih vzhodnih sosed in Evrope sploh, napram kateri je do nedavnega časa po-

Nemčija zahteva enakopravnost

Newyork, 28. jul. Znaša »United Press« objavlja intervju z nemškim državnim kanclerjem Papenom, ki je zbudil v mednarodnih diplomatskih krogih precejšnjo pozornost.

Von Papen je izjavil, da je najodličnejša naloga njegove vlade, da izvojujejo Nemčiji gospodarsko in politično samostojnost v družini narodov, kakor je to njena pravica. To ne bi samo poživilo Evrope, ampak tudi zelo pripomoglo k rešitvi svetovne krize. V to svrhu je treba, da se napravi konec gorostasnim obdolžitvam, ki jih je formulirala verzajska pogodba, da je kriva vojne Nemčija. Nemčija je izgubila svoje kolonije pod pretezo, da so Nemci najslabši kolonizatorji. Paragrafi, ki Nemčijo postavljajo izven kroga kulturnih držav, se morajo v interesu sveta izkati. Najboljše sredstvo, da se svet vrne k normalnemu stanju, je upostavitve Nemčije kot enakopravne države tako v političnem kakor v gospodarskem oziru.

Vprašanje bodoče večine Reichstaga

Vprašan po kakovosti in trdnosti bodoče večine nemškega državnega zbora, je kancler odgovoril, da se o usodi njegove vlade spričo negotovosti volilnega izida dne 31. t. m. ne da ničesar prerokovati. Misli pa, da bi bila možna večina narodnih socialistov (Hitler) in nemških nacionalcev (Hugenberg) ali pa vlada, sestavljena iz treh dveh strank in centruma. Možna pa je tudi stara vlada, ki bi se naslanjala na tako večino.

Nemčija hoče moderno armado

Kar se tiče razorožitve, je von Papen mnenja, da do nje še dolgo ne bo prišlo, kakor kaže borzni rezultat dosedanjih posvetovanj. Na vsak način Nemčija ne misli povečati svoje armade, ako bi to storile druge države, ampak ona hoče samo armado, ki bo zadostovala za njeno sigurnost in za obrambo njenih meja, ki niti iz daleka niso tako zavarovane, kakor meje Francije. To pa se ne pravi, da zahtevamo armado, ki bi bila enaka po številu francoski, ampak da vstrajamo na moralni enakosti in na pravici, da imamo moderno vojaško opremo. Kancler je nadalje izjavil, da ni nikoli predlagal vojaške zveze med Nemčijo in Francijo, pač pa se mu zdi dobro, če bi se semtertja vršili razgovori med nemškim in francoskim generalnim štabom glede aktualnih vprašanj.

Monarhija ni aktualna

Na vprašanje, ali bi moralna rehabilitacija Nemčije pomenila obenem upostavitve monarhije, je kancler odgovoril sledeče: »Mi moramo rešiti druge probleme, ki so daleko važnejši nego vpra-

šanje monarhije, in današnje razpoloženje ljudskih množic v Nemčiji izključuje zaenkrat možnost upostavitve monarhije. Jaz na primer sem monarhist, toda to vprašanje danes ni aktualno.

Komunizem ni nevaren

Kar se tiče komunizma, meni kancler, da se država nima bati te nevarnosti. Ni treba komunistične stranke razpustiti, niti je po volitvah postaviti izven zakona. Najboljša borba proti komunizmu je borba proti njegovemu duhu in njegovemu pojmovanju kulture.

Nemčija bo plačala svoje privatne dolge

Med glavnimi vzroki sedanje gospodarske stiske sveta je po mnenju kanclerja neenaka razdelitev zlatih zalog. Potrebna je pogodba o novi raz-

delitvi zlatih rezerv sveta. Nemčija in druge države ne morejo igrati njim pripadajoče vloge v gospodarskem življenju sveta zaradi valutnih težav in zaradi težav v mednarodni trgovinski izmenjavi izhajajoči iz nezadostne zlate valute. Kljub temu, da je zaloga zlata in deviz, na katere se naslanja nemška valuta, nezadostna, pa Nemčija ne bo opustila zlatega standarda. Pač pa bodo potrebne odredbe, da se odtok nemških zlatih zalog ustavi.

Glede privatnih dolgov Nemčije, ki se inozemstvu ne zdijo varni, je kancler naglašal, da ima Nemčija na vsak način namen, da svoje privatne dolge plača. Nemčija bo pa rada diskutirala o znižanju obrestne mere, kar pa se bo na vsak način zgodilo le po sporazumu z upniki. Če se privatni upniki Nemčije sporazumejo z Nemčijo glede znižanja obresti, se bo lahko mogoče ogniti transfernemu moratoriju.

Hudo poslabšanje francosko-nemških odnošajev

Berlin, 28. julija tg. Francoski in angleški listi se še vedno pečajo z brezzičnim govorom generala Schleicherja. »Times« pravi, da bo general Schleicher najbrže še celo vrsto let igral v nemški politiki odločilno vlogo. Želja Nemčije po enakopravnosti je eden najglobljih vzrokov političnega nemira v Evropi. Francoski tisk zahteva naj Herriot po Schleicherjevem govoru zavzame aktivno vlogo proti nemškim zahtevam. »Echo de Paris« zahteva, naj se vendar zasliši glas, ki naj izjavi, da nemške zahteve po enakopravnosti niso ne pravno ne faktično utemeljene. Levičarski »Quotidien« pravi, da se Nemčija oborožuje, ako se Francija razorožuje.

Pariz, 28. julija AA. Čeprav se uradno ni nič poročalo o današnjem dolgem razgovoru med Herriotom in nemškim veleposlanikom v. Hoeschom, so listi mnenja, da se je ta razgovor tikel govora nemškega vojnega ministra v. Schleicherja in intervjuja, ki ga je v. Papen dal dopisniku agencije »United Press«.

»La Liberté« glede na to pravi, da je Hitlerjev program sprejela tudi sedanja nemška vlada in da se zdaj pričena dramatična perioda francosko-nemških odnošajev. Iz Schleicherjevega govora in Pavenovega intervjuja »La Liberté« sklepa, da sestoji program nemške vlade z tehle točk:

1. z Nemčije se mora z uradno izjavo vzeti odgovornost za svetovno vojno.
2. Reparacije se morajo brezpogojno ukiniti.

3. Vprašanje poljskega koridorja in vprašanje poljsko-nemške meje se morata čim prej urediti.

4. Posanje se mora vrniti Nemčiji brez plebiscita.

5. Nemčiji se morajo vrniti njene prejšnje kolonije.

6. Nemčiji se mora priznati enakopravnost glede oboroževanja, in

7. izvesti se mora priključitev Avstrije k Nemčiji.

»La Liberté« pravi, da je zdaj tudi Herriot izgubil iluzije, ki jih je do zdaj imel glede Nemčije in njenih načrtov.

Amerika svetuje previdnost

Washington, 28. julija. Tukajšnji oficijelni krogi ne skrivajo simpatij, s katerimi spremljajo prizadevanje Nemčije po enakopravnosti, kakor jim je dal izraza kancler von Papen v svojem intervjuju.

Obenem pa se Amerikanci boje, da ne bi izjava von Papena preveč iznenadila Evrope, posebno Francije. Nemčija ni izbrala pravega časa za svojo zahtevo. Gotovo je, da tako narod, kakor je nemški, ne more večno ostati zvezan in privezan na določbe verzajske pogodbe, toda povratek k prejšnjemu stanju juridične in faktične enakopravnosti, kakor ji je imela Nemčija pred vojno, more biti samo postopen, da ne izkove nobenega diplomatičnega razburjenja in komplikacij.

Bodoči romunski vladi bo načeloval Vajda Voevod

(Od našega belgrajskega urednika)

Belgrad, 28. julija.

Čim so minile volitve v romunski parlament in senat, je bilo pričakovati takojšnje demisijske romunske vlade, ki ji je na čelu Vajda Voevod, in ki je dobila pred 2 mesecema mandat za izpeljavo zadnjih volitev. To bi se tudi brez vsakega dvoma zgodilo, če ne bi nastale nekatere težave in manjši nesporazumi v vodstvu nacionalnih znanstov. Kakor je znano, je Vajda Voevod vodil razgovore o sestavi bodoče parlamentarne vlade z voditeljem in idejnim načelnikom zaranistične stranke, bivšim predsednikom vlade Maniuom ter prof. Mahalakeom, želeč, da bi eden ali drugi prevzel mandat za sestavo vlade. Oba imenovana sta pa sestavo vlade odločno odklonila. Kakor se zatrjuje iz okolice, ki je blizu sedanjemu predsedniku vlade, bo le-ta v najkrajšem času podal demisijsko celokupnega kabineta, nakar bo zopet dobil od kralja Karla mandat za sestavo vlade, ki jo bo sestavil povečini iz ljudi sedanje vlade.

Imenujejo se tudi že osebe, ki naj prevzamejo v bodoči vladi eden ali drugi resor. Tako bo Vajda Voevod prevzel poleg predsedstva še zunanje ministrstvo, medtem ko bi finančno mi-

znala samo politiko intrig, da zaneti svetovno revolucijo. Zato je v baltičsko-ruskih garancijskih pogodbah na vsak način treba videti okrepitev politike solidarnosti vseh držav sveta in jih je s tega stališča treba gotovo toplo pozdraviti. Dejstvo, da je na celi črti od Baltičkega do Črnega morja odstranjena nevarnost oboroženega konflikta, je ogromne vrednosti. Vendar pa je Rusija po spretnem načinu, s katerim je dosegla tako stanje na Vzhodu, prizadela precej močan udarec Društvu narodov, ker so mirovni in razsodišni pakti med njo in baltičskimi državami sklenjeni čisto neodvisno od ženevskega foruma.

Zanimivo pa je, da oficijzni francoski »Temps« podpisal pogodbo med Rusijo in Poljsko ali sprejel simpatično. »Temps« je nekoliko skeptičen, kar se tiče poljskih nad, da bo po podpisu garancijskega pakta mogoče skleniti z Rusijo tudi ugodno trgovinsko pogodbo. Na vsak način — pravi »Temps« — ima Francija interes na paktu o nenapadanju z Rusijo samo v tem slučaju, če bosta Poljska in Romunija popolnoma varni pred vsakim napadom na njun teritorij od strani Rusije.

nistrstvo prevzel znani prvak kmetske stranke Mironescu, poljedelstvo prof. Mihalake, notranje ministrstvo dr. Mirto, pravosodno ministrstvo Potareu, resor javnih del Joanitescu, trgovsko ministrstvo Lugoseanu, prometno ministrstvo Perješanu, prosveto pa Andreu.

Medtem ko so zaranisti trdno odločeni, da nadaljujejo delo za sanacijo države in za rešitev iz težke finančne stiske, si prizadevajo pristaši liberalne stranke, ki so blizu bivšemu predsedniku romunske vlade Ducu, prepričati romunsko javnost, da bi pomenila homogena vlada zaranistov najslabše izgleda za bodoče gospodarstvo Romunije. Obenem zelo ostro napadajo vlado, češ, da ni dobila pri zadnjih volitvah v parlament toliko glasov, kakor je uradno objavila. Liberalni listi trdijo, da so dobili zaranisti samo 39,5 odstotkov vseh glasov in ne 45,17 odstotkov, ki jih je vlada uradno objavila. Duca je nato poslal tudi posebno delegacijo v pravosodno ministrstvo ter k glavni volilni komisiji ter zahteval od obeh, da se še enkrat natančno pregledajo in kontrolirajo podatki o stanju volilnih rezultatov, ki so v notranjem ministrstvu, ter da se objektivno ugotovi in objavi, koliko je v resnici dobila ena ali druga stranka pri zadnjih volitvah in da se potem pravično razdelijo mandati. Po njihovih računih bi morala opozicija dobiti še najmanj 80 poslancev.

Svečana otvoritev romunskega parlamenta

Bukarešt, 28. julija. Ž. Svečana otvoritev novega romunskega parlamenta bo v soboto dopoldne. Ob 11 se bo darovala služba božja, katere se bodo udeležili vsi cerkveni, vojni in civilni predstavniki z diplomatskim zborom. Po službi božji bodo odšli poslanci in senatorji v parlament, kjer bo kralj Karl prečital prestolno besedo. Kralj Karlo bo spremljal vojvoda Mihael. Svečanost otvoritve novega parlamenta bodo oznanili s 101 topovskim strelom. Ko bo prestolna beseda prečitana, se bo seja takoj zaključila in ne bo nobene druge debate.

Dunajska vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, lahka nagnjenost k nevihtam, nekoliko topleje.

Vladna kriza v Avstriji

Dunaj, 28. jul. Ž. V parlamentarnem življenju je nastal kritičen preobrat. Deželna zveza poljedelcev je zahtevala, da se predlog o lozanskem sporazumu odgodi do jeseni. Tudi v socialnem in carskem odboru je ugovarjal domovinski blok proti nekaterim podrobnostim vladnih predlogov. To je dalo povod za takojšnji sestanek vodstva krščanskih socialcev, ki so na seji razmotrivali o političnem položaju, v katerem se je naenkrat znašla vlada. Tekom popoldneva je napetost nekoliko popustila. Dopoldne so krožili glasovi o neposredni demisijski Dolfusovega kabineta in o razpustu parlamenta, vendar pa so se proti večeru stranke v medsebojnih pogajanjih toliko sporazumele, da bo najbrže prišlo do pozitivnih sklepov.

Važna izprememba na Quai d'Orsayu

Pariz, 28. jul. tg. Po še ne potrjenih vesteh bo prevzel nasledstvo že pred daljšim časom upokojenega generalnega tajnika Filipa Berthelota na Quai d'Orsayu poslanik Erbette. Erbette je bil prej politični urednik »Tempsa« in je bil prvi poslanik v Moskvi po zopetni upostavitvi rednih političnih odnošajev s sovjetsko Rusijo. Od lanskega leta je zastopal francosko vlado v Madridu.

Erbette je odločen levičar, dočim je Berthelot zastopal konservativno-nacionalistične ideje. Iz tega se razvidi važnost izpremembe na mestu, ki pomeni praktično vodstvo zunanje politike Francije.

V Parizu niso zadovoljni s poljsko-ruskim paktom

Varšava, 28. jul. tg. Nepovoljni vtis podpis poljsko-ruske pogodbe o nenapadanju v pariški in romunski javnosti je dal viden in poljskemu tisku povod, da skuša omiliti pomen tega pakta. Zunanji minister Zaleski je izjavil, da ta pakt nikakor ne moti Poljske v njenem zavezništvu napram drugim državam. Francoska in romunska bojanja je zaradi tega brez vsake podlage.

Škoda na pšenici v Sremu

Belgrad, 28. julija l. Komisija, ki je bila poslana, da ugotovi kašno škodo je povzročila rja na pšenici, ki se je pojavila na sremskih žitnih poljih, je ugotovila, da znaša ta škoda več, kakor se je prvotno domnevalo. V kolikor je komisija dosedaj ugotovila, znaša škoda okrog 5.900.000 Din.

Izjava dr. Beneša o mednarodnem položaju

Dr. Beneš je optimist

Praga, 28. julija. Ig. Na današnji seji ministrskega sveta je poročal zunanji minister dr. Beneš o političnih dogodkih zadnjega časa. Kot cilj lozanske zaupne pogodbe je označil nadaljevanje evropske rekonstrukcijske politike in omogočenje novih konfliktov in vzemirjenj.

Do konca tega leta bo vprašanje evropskih vojnih dolgov urejeno. Konferenca za vzhodne reparacije bo oktobra meseca. Svetovna gospodarska konferenca pa bo po sedanjih načrtih v novembru. Razprave posebnega odbora za srednje evropska agrarna vprašanja bodo decembra meseca v Ženevi. Glede razorožitvene konference je razvil dr. Beneš nado, da bo spomladi 1933 z uspehom kon-

čala svoje delo.

Velik del Beneševih izjav je zavzemal problem Nemčije. Beneš je izjavil, ako si bodo dogodki sledili v duhu Lozane in Ženeve normalno napet, bodo imeli velik vpliv na potek gospodarske krize. Dobesedno je rekel minister: **Glede razvoja dogodkov v Nemčiji, je treba biti pripravljen na razne eventualnosti, ki bi nas tudi mogle zadeti.** Českoslovaška republika se ne bo vmesajala v te dogodke in bo vzdrževala prijateljske odnose v Nemčiji pod vsenimi pogoji se v bodoče.

Konec je v vzklikom, da je treba še naprej v notranji politiki vztrajati na principu kalikor mo- goče širokega sodelovanja vseh ljudskih plasti.

Pred volitvami v Reichstag

Oster napad Helda na von Papena

Köln, 28. julija. Ig. Bavarski ministrski predsednik Held je izjavil na zborovanju centruma, da mora bavarska ljudska stranka in centrum v hoo- noce iti skupaj, ker nihče ne ve, če ne pride morda do kulturnega boja. Državno vlado von Papena imenuje Held vlado mazačev. Ta vlada predstavlja hudobno potlačanje politične morale, posebno ako von Papen izjavlja, da nima z nar. socialisti ničesar skupnega.

Von Papen vstiči dalje

Berlin, 28. julija. Ig. Vlada komisarijev v Prusije še vedno nadaljuje z reformacijo administracije. Komisar je združil več okrajev v enega, isto je storil z občinami. Devet deželnih svetnikov je razrešil službe. Vsi so pripadali socialno-demokr. stranki.

Važne upravne reforme.

Berlin, 28. julija. Ig. Opolnomočeni vladni Komisar na Pruskem dr. Bracht je priobčil ob-

vestilo o večerajnji seji nove pruske vlade, iz katerega je razvidno, da bo v prihodnjem času prišlo na Pruskem do dalekosežnih sprememb v državni upravi. Nameravajo razpustiti več pruskih ministrstev in preložiti njihove posle odgovarjajočim državnim ministrom. To velja posebno za poljedelsko, trgovsko, in socialno ministristvo. Nameravajo tudi razpu- stiti okoli 60 deželnih sodišč in nekaj uradnih sodišč.

Komunističen predlog

Berlin, 28. julija. Ig. Komunisti so prvi izročili predlog za bodoči državni zbor, ki se ima izvoliti pri nedeljskih volitvah. V tem predlogu komunisti enako kakor Hitler zavračajo ratifikacijo lozanske sporazuma in Youngovega načrta, kakor tudi vseh zakonov, ki so v zvezi s temi sporazumi. Komunisti predlagajo ukinitve obrestne službe, ustavitve plačil inozemskih posojil, kakor tudi re- paracij.

Podrobnosti o obsodbi Gorgulova

Pariz, 28. julija. AA. Ko je večina porotnikov pritrdila odgovorila na vprašanja sodišča in je sodišče nato izreklo smrtno obsodbo, je predsednik podelil besedo na smrt obsojenemu Gorgulovu. Obsojenec je začel nervozno in nezvezno go- voriti:

»Niste me onečastili. Jaz sem dober ruski vojak. Dolžan sem vam zahvalo. Morate me ubiti kot vojska iz puške na polju čisti. Takrat vas bom po vojaško pozdravil. Samo ne giljotine! Ne giljotine!

»Ali je to vse, kar imate povedati?« vpraša predsednik sodišča.

»Da, odgovori Gorgulov. »To je vse in z za- devoljstvom bom zapustil tu svet.«

»Kato se Gorgulov obrne k občinstvu, ki je bilo zbrano v sodni dvorani, in reče:

»Opozoriti vas moram, da je komunizem tu, in da bo iztrebil vse narode.«

Takrat ga prekine njegov zagovornik in pravi tudi obrnjen proti občinstvu:

»Videi boste po izvršitvi smrtne obsodbe! Jaz ali državni pravdniki (ali je namreč Gorgulov nor ali ne).

Zagovornik se s tem očitno aludiral na avtopsojo, ki je izvrši po justifikaciji nad obsojenčevim truplom.

Takrat vstane predsednik sodišča in se obrne k obsojenemu:

»Tri dni imate časa, da se pritožite na kasa- cijsko sodišče. Po preteku tega roka vaša pritožba ne pride več v poštev. Straže, odvedite obsojenca.«

Nato so Gorgulova odvedli iz dvorane.

Pričakovanje občinstva

Pariz, 28. julija. AA. Noč je že legla na zem- ljo, ko je pariško prebivalstvo zvedelo o razsodbi v procesu proti Gorgulovu. Okoli sodne palače so se bile zbrale velike množice radovednežev, ki so jim žurnalisti povedali, da je Gorgulov obsojen na smrt. Ljudje te vesti niso sprejeli z začude- njem. Culi so se tudi vzdikali odobravanja.

Do 22. ure so se zbirale gručte ljudi na Dau- phinskem trgu in na bulvaru pred sodno palačo. Čakali so voza, v katerem bodo stráže odvedle obsojenca v njegovo celico. Toda le malo ljudi je pričakalo ta trenutek, ker so že pozno ponoči odpeljali Gorgulova v celico obsojenec na smrt.

Se v teku noči so listi izdali posebna izdaja, v katerih so obvestili prebivalstvo o izidu procesa, ki ga je vsa Francija z nestrpnostjo čakala.

Gorgulov v celici obsojenih na smrt

Pariz, 28. julija. AA. Davi rano zjutraj so od- vedli obsojenega Gorgulova s sodišča v ječo nazaj in ga zaprli v celico za obsojence na smrt. Kakor je navada pri obsojenih na smrt, je v obsojenčevi celici neprestano noč in dan stroga straža, ki mora paziti, da si obsojenec sam ne vzame življenja.

Kakor znano je sodišče obsodilo Gorgulova na smrt na podlagi pravdoreka porotnikov, ki so z 10 glasovi proti 2 potrdili obtoženčovo krivdo. Gorgulov ima zdaj še tri dni časa, da se pritoži na kasacijsko sodišče. Doda se še ne ve, ali bo Gorgulov prošnjo za pomilostitve podpisal. Gotovo je le, da ga bo skušal njegov zagovornik Henri Gerard pri obisku, ki ga bo danes popoldne na- pravil pri njem v ječi, k temu pregovoriti.

Gorgulovo govorjenje in vedenje v ječi je prav tako nezvezno in brez glave, kakor je bilo pred porotniki. Zdi se, da ga je strah le enega: gilo- tine. Zakaj neprestano ponavlja besede, ki jih je večeraj rekel pred sodiščem: »Nočem na morišče! Nočem pod giljotino! Hočem, da me ustrelite!

Gorgulov noče prositi za pomi- lostitev — Plemenit čin gospe Doumer

Pariz, 28. julija. Ig. Po razglasitvi smrtne ob- sode nad morilecem Gorgulovom se javnost ži-

vahno zanima za to, če bo Gorgulov podpisal prošnjo za pomilostitve in če ga bo predsednik republike Lebrun tudi res pomilostil. Gorgulov je, tekot razprave večkrat izjavil, da želi smrtne ob- sode, pri tem pa najbrže ni pomislil, da njegova smrt ne bo smrt kakoga borca, temveč sramotna smrt pod giljotino. Njegov zagovornik bo storil vse, da pregovori Gorgulova, da podpise prošnjo za pomilostitve. V Parizu se govori, da je vdova umorjenega predsednika republike Doumerja sto- rila pri predsedniku Lebrunu in njegovih soprogi potrebne korake za pomilostitev morileca njenega meža. Če Gorgulov ne bo pomilostjen, se bo iz- vršila smrtna obsodba v avgustu ali pa začetkom septembra.

Pariz, 28. julija. Ig. Gorgulov noče vložiti prošnje za pomilostitev, pač pa prosi, da bi bil ustreljen, ker je svojak svoje ideje.

Žalovanje za „Niobo“

Berlin, 28. julija. AA. Vsa Nemčija žaluje nad potopom šolske ladje državne mornarice »Niobe«. Sedaj je popolnoma dognano, da je pri katastrofi našlo smrt 69 mornarjev. Predsednik republike je šefu mornarice poslal žalno brozjavko in je na- ročil, naj se njegovo sožalje sporoči svojem žrtev. Tudi danski in italijanski kralj sta kondolirala. Javne zgradbe pa tudi mnoge zasebne hiše po vsej državi so razobesile zastave na pol droga. Radio je stavil s programa vse zabavne točke in plesno godbo. Med 40 rešenimi mornarji se na- haja tudi komandant ladje kapitan Ruhfus, ki ga je vrglo čez krov, ko se je ladja nagnila in se je na ta način rešil. Preiskava je ugotovila, da kata- strofe ni nihče kriv. Nepričakovan naval vetra je polomil jambore. Ladja je nekaj časa prevrnjena plaval po morju. Potopljena ladja leži kakih 20 metrov globoko v morju. Potapljači kielskega ar- zenala so danes nadaljevali svoje poskuse, da bi prišli do potopljene ladje »Niobe«. Upajo, da bodo kmalu prišli do utopljenec.

Velika železniška nesreča

Berlin, 28. julija. AA. Snoči ob pol 7 se je na postaji nekega berlinskega predmestja do- godila velika železniška nesreča. Potniški vlak je trčil ob lokomotivo, ki je manevrirala na postaji. Štirje vozovi so padli s tira. Ubiti sta bili 2 osebi, okoli 50 ljudi pa je bolj ali manj nevarno ranjenih.

Nesreče je kriv strojevodja prazne loka- motive, po imenu Krupke. Krupke je spregledal znamenje na »stoji«. Po katastrofi je izgub. popolnoma živce in je v nevarnosti, da zblazni. Star je 51 let in je že 15 let strojevodja. Znan je bil kot zanesljiv uradnik.

Velik požar v Bukarešti

Bukarešta, 28. jul. AA. Včeraj je silen požar uničil neko tovarno v predmestju. Tovarna je po- gorela do tal in z njo vred 20 sosednjih hiš. Ško- do cenijo na več milijonov lejev. Pri reševanju sta dobila dva gasilca nevarne opekline.

„Stradiuari“ prodane za 5 lir

Rim, 28. jul. AA. Italijanski listi poročajo o zelo zanimivem slučaju, ki se je pripetil nekemu italijanskemu goslarju, Ferrigliu, po imenu. Fer- riglio je začel v gmothe stiske in je zato prodal svoje gosli nekemu trgovcu z glasbilo za 5 lir. Toda, kako je trgovec ostrmel, ko je gosli pregle- dal in odkril v njih notranjosti ime znanega moj- stra in izdelovalca gosli Stradivarija in zraven letnico 1717! Te gosli, prodane za pet lir, so dan- es vredne en milijon lir.

Smrt znamenitega inženerja

Kairo, 28. jul. AA. Tu je za pljučnico umrl inž. Willocks, ki je znan zlasti po tem, da je zgradil orjaški jez na Nilu pri Assuanu. Pokojnik je tudi vodil velika dela za namakanje Egipta in Mezopotamije.

Petindvajsetletnica mašništva škofa dr. Alojzija Fogarja

Tržaški škof dr. Alojzij Fogar praznuje 25-letnico svojega mašništva. Pri tej priliki po- vdarjajo tako italijanski kakor slovaški verniki tržaškega škofa nenavadne umske zmožnosti, globoko srčno kulturo in nenavaden takt trža- škega vladike, s katerim vlada svojo škofijo v izredno težavnih razmerah. Zvest državnim po- stavam, je škof dr. Fogar enako pravičen in poln ljubezni tako napram italijanskim kakor napram slovaškim vernikom svoje škofije, ko- jih verske interese zna z apostolsko odločnostjo braniti, kadar je treba.

Dr. Alojzij Fogar si je kot odličan in tenak poznavalec katoliškega nauka, ki ga je bil s subtilno dialektiko poučeval svojčasn v goriskem semenišču, postavil za nalogo obnovitev in po- globitev verskega življenja zlasti v tržaškem mestu, kar mu je v enem desetletju skofovanja v veliki meri uspelo. Srca meščanov si je škof dr. Fogar pridobil ne samo po svoji izredni kulturi, ampak tudi po svoji nič manj izredni ljubezni do revežev, katerim je v manj ko de- setih letih razdelil vse znatno premoženje, ki ga je bil pododajal od svojega očeta. Zaradi tega ga neki list dages po pravici primerja s Karolom Boromejskim, s katerim ga družijo prak- tična maksima življenja: »To kar boste dali siromaku, je kakor bi dali mojemu Očetcu. Ni čuda, da zaradi tega škof dr. Fogar uživa posebno naklonjenost sv. očeta, kakor tudi ve- liko spoštovanje kralja in voditeljev države.

nič manjša pa ni ljubezen in spoštovanje, ki ga gojijo do svojega škofa tako italijanski kakor slovaški verniki škofije, ki imajo v njem oznanjevalca vere in lepega življenja, kakor tudi neustrašenega branitelja njihovih verskih in moralnih svetinj. Lahko se reče, da je tržaški škof, kar se tiče nepristranske skrbni in ljubezni za vse svoje vernike brez razlike jezika in čustvovanja, prava dika katoliškega episkopata vsega sveta.

Odbor odličnih tržaških meščanov je škofu dr. Fogarju ob priliki 25-letnice mašništva po- daril krasen avtomobil kot dar tržaških mešča- nov. V soboto pa bodo škofu in Trstu korporativno častitali duhovniki njegove škofije. Ob tej priliki bo škof prejel lepe darove tako od svoje duhovščine, kakor od škofijskega odbora in od uprave cerkve sv. Justa, za koje restav- racijo je škof veliko daroval. V nedeljo pa bo škof v katedrali bral slovesno sveto mašo. Ob tej priliki je železnica organizirala posebne ljudske vlake, da omogoči čim večjo udeležbo vernikov pri tako slovesni priliki spominskega dneva dr. Fogarja, ki diči stolico svetnega Justa kot eden njenih najvrednejših vladik tekom dolge in slayne zgodovine.

Častitkam vernikov tržaške škofije se pri- družujemo tudi mi, proseč Boga, da dr. Fogarja še dolgo let ohrani vernikom tržaško-koprške škofije! Ad multos annos!

Centralni odbor gozdnega gospodarstva

Belgrad, 28. julija. AA. Na konferenci zastop- nikov lesne industrije, ki se je vršila v Belgradu dne 25. in 26. julija t. l. so na inicijativo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, ki so se mu pri- družili tudi zastopniki ministrstva za gozdove in rudnike in zastopniki kmetijskega ministristva, so- glasno sklenili, da se ustanovi centralni odbor jugoslovanskega gozdnega gospodarstva. V ta cen- tralni odbor delegirajo po dva zastopnika strokov- na društva industrije za lesom v Belgradu, Zagre- bu, Ljubljani, Sarajevu in Sušaku in ministristvo

za gozdove in rudnike kot predstavniki državnega gozdnega posestva.

Organizacija mednarodnega sodelovanja je po- verjena temu centralnemu odboru, čigar agende bo do definitivnega konstituiranja vodila Zveza industrijev in trgovcev lesnih izdelkov v Zagrebu.

Centralni odbor je imenoval za svoje delegate za bližnjo mednarodno lesno konferenco v Pragi gg. inž. Milana Lenarčiča, predsednika gozdno- gospodarstva sveta Dravske banovine, in dr. Milana Ulmanskega, generaln. ravnatelja »Šipaca«.

Povratek naše delegacije

Belgrad, 27. julija. Davi so prispeli z hrzo- vlakom v Belgrad jugoslovanski delegati na interparlamentarni konferenci, ki je bila v Že- nevi. Delegat jugoslovanske delegacije, narodni poslanec dr. Bogomil Vošnjak, je pri tej priliki dal za belgrajsko »Večerno Pravdo« posebno izjavo, v kateri je naglasil, da je bila jugoslo- vanska delegacija sprejeta v Ženevi prav pri- srčno. Jugoslovanska delegacija je po svojih de- legatih sodelovala v vseh odsekih. Zadnje dni zasedanja konference sta govorila tudi bivši fi- nančni minister dr. Ninko Perić o razorožitvi, dr. Vošnjak pa o varnosti. Napad italijanske delegacije ni izval nobenega posebnega raz- burjenja. Francoski socialist Renaudet je bil z izjavljani jugoslovanskih delegatov zadovoljen ter jim je navdušeno ploskal. Prihodnja inter- parlamentarna konferenca bo v Madridu.

Tuje liste bo uvažala „Avala“

Belgrad, 28. jul. Ig. Minister za trgovino in industrijo je odredil, da začne »Avala d. d.« 1. av- gustu poslovanje na podlagi podeljenega ji dovo- ljenja za uvoz tujih listov in časopisov. Sedanjim uvoznikom listov in časopisov se dovoli trimeseč- ni rok od 1. avgusta za likvidacijo svojih poslov. Dosedanji uvozniki imajo pravico, da se v ome- njenem roku sporazumejo z »Avalo d. d.« v svrhu nadaljnje prodaje listov in časopisov. Uto se obja- vlja na znanje vsem interesentom.

Osebnosti vesti

Belgrad, 28. julija. 1. Na predlog prometnega ministristva so vpokojeni: Pri direkciji državnih že- leznice v Zagrebu: Franjo Dougan v 6. položajni skupini, Pibrovac Milan v 6. položajni skupini. Pri ravnateljstvu državnih železnice v Ljubljani: dr. Jo- sip Ptičar, svetnik v 4. skupini 1. stopnje, Zorec Janez v 6. skupini. Pri glavnem ravnateljstvu drž. železnice v Belgradu: Jenčič Marcell v 6. skupini. Iz državne službe je bil odpuštěn Dagotin Di- met, uradnik 8. skupine pri pošti in brozjavu v Osijeku. H katastrofi upravi v Mrkoničgradu je pre- meščen iz Murske Sobotne geometer Jožef Sever. Pri upravi marihorske kaznilnice je vpokojen z odlokom prav. ministristva nadoficijal Ferdinand Getwert.

Belgrad, 28. julija. Današnje »Službene Novi- nec« prinašajo ukaz, po katerem se spremeni ime vasi Lajše v občini Selce, okrajna ekšpozitura Škofja Loka, v Leskovico.

Belgrad, 28. julija. 1. Pri savski banski upravi sta bila upokojena: veterinarski inspektor Alojzij Pavlin v 3. položajni skupini 2. stopnje in Franc Černe, veterinarski inspektor.

Belgrad, 28. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za trgovino in in- dustrijo so odlikovani: z redom jugoslovanske krone 3. stopnje Stjepan Krpan, načelnik ministristva za trgovino in industrijo, dr. Ognjeslav Araniček, na- čelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo pri kr. banski upravi savske banovine in dr. Avgust Pavletić, nadzornik ministristva za trgovino in in- dustrijo.

Belgrad, 28. julija. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za trgovino in in- dustrijo je povišan pri glavni podružnici državne hipotekarne banke v Ljubljani za višjega uradnika v 7. skupini in vršilca dolžnosti upravnika g. Dra- gutin Banjac, višji uradnik 8. skupine in vršilec dolžnosti upravnika pri isti podružnici.

Sporina vest

Charleville, 28. julija. AA. Osemnajsto elia- po kolesarske dirke okoli Francije iz Metza v Charleville (159 km) je dobil spet Leduco v 5.09.48. Drugi je Dipaco, tretji pa Longke, vsi v istem času.

Naš izvoz v južno Italijo

Belgrad, 28. jul. AA. Minister za trgovino in industrijo je dovolil, da se tudi naša država letos prvič udeleži s posebnim, uradnim paviljonom le- tošnjega mednarodnega vzhodnega velesejma (Fie- ra di Levante), ki se bo vršil od 6. do 21. septem- bra t. l. v Barizu. Zavod za pospeševanje zam. trgo- vine je sklenil, da zato posveti septembrsko šte- vilko svojega glasnika temu velesejmu in naši trgo- vini v Južno Italijo. Ta številka bo izšla v italijan- ščini. Kakor znano, je zamenjava blaga med našo državo in južno Italijo zaradi nezadostnega me- sebojnega poznavanja zelo slabo razvita. Tudi tiši naši izvozni predmeti, ki pridejo do tržišč južne Italije, se plasirajo po večini le s posredovanjem severoitalijanskih trgovcev. Zato je potrebno, da se naši izvozniki in naše obšestvo čim bolj sezna- nijo s tržišči južne Italije in narobe. Zavod za po- speševanje zunanje trgovine prosi vse zainteresi- rane tvrdke, ki bi hotele biti zastopane na tem velesejmu, da mu prepuste svoj propagandni ma- terijal za plasiranje svojih izvoznih predmetov.

Komunistični zarotniki na Madjarskem

Budimpešta, 28. julija. Ig. Udeležence komu- nistične zarote, katerih število je naraslo na 14, so danes popoldne prepeljali iz političnih zaporov v preiskovalne zapore državnega prav- dnistva. Komunistov niso pripeljali pred vhodna vrata, temveč na dvorišče, da so na ta način preprečili eventulne incidente, ker so se pred zaporom zbrale velike množice ljudstva. Dr- žavno pravdnistvo še ni ničesar ukrenilo glede nadaljne preiskave in končnih predlogov.

Zadovoljni Kranjci v Novem mestu

Novo mesto, 26. julija.

Vse hvale vredna je bila zamisel merodajnih činiteljev in še bolj hvale vredni so bili darovi, dani v ta namen, pošiljki bolehnih in ubožnejše no- vomeške otroke, ki tako zelo potrebujejo razvedri- la, spremembe zraka in solnca, na počitnice v zdra- ve kraje. Na pobudo nekaterih mladinskih prijate- ljev in s prispevki, ki jih je preskrbela novomeška mestna občina i. dr., je bila s 1. julijem odpravljena iz Novega mesta v Medvode na Gorenjskem v Zdravstveni dom kolona 24 otrok, da se v gorenj- skem zraku okrepe. Ostali bodo tam še do konca tekočega meseca. Otroci so pod stalnim nadzorstvom s. Kopačeve, se igrajo, kopljejo, solnčijo in rajajo po mili volji od jutra do večera; vedno so na zra- ku, solnca in v vodi. Da jim izprememba zraka prija, se vidi že sedaj. Ko bodo konec meseca prišli domov, bodo popolnoma prerajeni in se bodo z lahka in z novimi silami oprili učanja, ki jih ča- ka prihodnje šolsko leto.

Kopanje v Krki letos ni tako živahno ko lani. Krivo je letošnje vreme, ki pa je za poljske pridel- ke toliko boljše. Ni ravno hude vročine in od časa do časa dobimo dežja, kolikor ga je potreba za rasi poljskih pridelkov, zato se voda kar ne more tako razgreti, da bi vsakomur prijala. Lani, ko smo imeli tako hudo vročino, je vse kar drlo v vodo, letos se pa že prebije. Tudi čolnarenje ni letos tako živahno. Morda so temu tudi nekoliko vzrok žrteve, ki jih je Krka letos že zahtevala.

Po česnjah, katerih letos ni bilo baš mnogo prišlo na naš trg, ker so vse najlepše blago pobrali prekupeci, tako da smo na trgu dobili le še slab iz- bitek, so se sedaj pojavile na trgu prve hruške. — Tudi rdečih malin je dovolj.

Letina kaže letos jako lepo. Če bo šlo tako na- prej, bomo imeli vsega dosti in menda tudi bolji pocieni. Zito — pšenico so v okolici mesta že skori poželi. Krompir, fižol in drugi pridelki kažejo zelo lepo. Bog nas obvaruj kake ujme, pa bo vse dobro.

Zagrebska vremenika napoved: Vreme se ne bo bistveno spremenilo.